

te leeren „dat de vorm zich behoort aan te passen aan den inhoud“⁹⁾.

Buiten zonde, en nu komen we tot een belangrijk punt, harmonieëren die beide. En als de Schrift van Christus zegt, dat Hij „in de gestaltenis Gods zijnde geen roef geacht heeft Gode evengeliek te zijn“, dan wordt met het hier gebezigde woord bedoeld „een gedaante of vorm-verschijning...“, waarin het wezen zich openbaart¹⁰⁾.

Maar de zonde wringt ze uiteen. En nu zijn er mensen die „een gedaante van godzaligheid“¹¹⁾ vertoonen, maar haar kracht hebben verloochend.

Door de zonde wordt het ook mogelijk, dat de gedachten en haar uitwendige verschijning in een litterair werk niet aan elkander beantwoorden. Augustinus spreekt ergens¹²⁾ over mensen die van hun uitspattingen weten te vertellen in onberispelijke taal en keurigen stijl. Een laag gehalte aan waarheid en heiligheid kan gepaard gaan met bijzondere artistieke kwaliteiten. Omgekeerd behoeft een goed Christelijk verhaal nog niet schoon te zijn. Daarvoor is noodig, dat de auteur waarheid en heiligheid in haar schoonheid heeft gezien en geobjectiveerd.

Maar bij voldoende spankracht zal een geest van bijzondere geaardheid een eigen uitingwijze uit zich doen geboren worden. Er is een tale Kanaans, er is ook een taal der Filistijnen. Er is een litteraire allure, die haar inspiratie onttrekt uit den Boos.

Reden te over om te blijven onderscheiden tusschen den geest van een werk en zijn verschijning. Om beider samenhang te bestudeeren. Grondige literatuurstudie is zonder dat niet mogelijk.

We keeren nu terug tot het schema: vorm-inhoud. Ons was gebleken, dat Kloos van een binden der litteratuur aan normen van Gods Woord, aan normen van zedelijkheid of waarheid niet wilde weten en ten slotte daarom de onderscheiding van vorm en inhoud prijs gaf.

Ook zagen we, dat in telkens wisselende betekeningsgroepering met behulp van deze termen onderscheiden werd wat inderdaad niet één was en verdiende zooveel mogelijk uiteen te worden gehouden. Met name de strekking van een litterair werk en zijn artistieke hoedanigheden. Wil men: datgene wat onder de normen valt van waarheid en heiligheid en wat een letterkundig kunstwerk méér is.

We meenen, dat deze distincties alle reden hebben van bestaan. Of de hier besproken termen daarvoor een bruikbaar instrument aan de hand doen; hangt o.i. af van de vraag, of ze met de noodige voorzichtigheid en precisie worden gehanteerd. Dikwijls zal ook precisering noodig zijn, vooral ten aanzien van het woord vorm in den laatst aangeduiden zin.

Met nog één opmerking besluiten we deze korte beschouwing. Het is op ons standpunt principieel onjuist „poëtische“ gedachten, wijl individueel, in een geheel ander vlak te brengen dan godsdienstige, zedelijke, wetenschappelijke waarheden. De Psalmen leeren het ons beter. Ook van dichtelijke uitspraken kan de objectieve zin, los van de uitdrukkingswijze, worden vastgesteld. Niet door deze af te stroopen en dan de gedachte te ontblooten, maar door die gedachte zulk een „vorm“ te geven, die meer transparant is. We zien den zin dan duidelijk, als water in een doorschijnenden glazen bol. Het glas zien we, het water er door heen, maar de grens tusschen glaswand en water ontwaren we niet.

Het recht tot onderscheiding van inhoud en vorm hangt niet aan de mogelijkheid beider ineen-grijpen geheel bloot te leggen.

Desniettemin, we herhalen het, is soberheid en nauwkeurigheid voor een vruchtdragend gebruik van deze termen onontbeerlijk. Bij gevaar voor misverstand kiezen we beter minder veelkleurige woorden.

K.

R. J. D.

9) Grosheide op Matth. 9:17.

10) Greijdanus op Philipp. 2:6 (K. V.).

11) 2 Tim. 3:5.

12) Conf. I, 18.

UIT DE SCHRIFT

De eerste roeping der Kerk ten aanzien van het koningschap in de wereld.

Ik vermaan dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smeekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen, voor koningen en allen, die in hoogheid zijn; opdat wij een stil en gerust leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbareid.

Want dat is goed en aangenaam voor God, onzen Zaligmaker, welk wil, dat alle menschen zalig worden en tot kennis der waarheid komen.

1 Timotheüs 2:1-4.

De wereld aanbidt het koningschap.

De Kerk bidt er voor.

Zoo heeft de Kerk ook in deze dagen haar dienst der gebeden vervuld en zal dien vervullen

in de voorbede voor onze Koningin, die haar verjaardag vierde.

Door dezen dienst der gebeden oefent de Kerk het schoonst verband met den staat.

Naar apostolisch vermaan raakt immers de voorbede der Kerk niet in de eerste plaats het partikuliere leven van de koningen; het publieke gebed der Kerk wordt hier gericht op hun ambtelijk leven in den staat. De vervulling onzer bede ligt op het terrein van het volksleven. Als God ons verhoort, zullen wij een stil en gerust leven leiden.

En daarmee draagt de priesterlijke dienst der gebeden koninklijke heerlijkheid. Hij, die alle dingen regeert, wil het gebed der Kerk gebruiken om vrede te gebieden voor staat en maatschappij. Zoo ontvangt de Kerk door haar gebed voor de overheid haar eigen deel in de regeering van land en volk.

Zal ons gebed nu goed en aangenaam zijn voor God, dan moeten wij dat eigen aandeel in de regeering (vgl. Openb. 20:6c) niet willekeurig beperken. Want altijd zijn er die in de voorbede voor koningen uitsluitend aardse zaken van tijdelijk belang willen opnemen. Het gebed voor de overheid vraagt dan alleen om uiterlijk welzijn. Het recht der menschen is dan haast de eenige eisch van het recht Gods.

Toch spreekt dit Woord Gods van breder verband. De apostel Paulus ziet de macht der overheid betrokken op de komst van Gods koninkrijk. Want Jezus Christus is van God aangesteld om de wereld naar haar einde te brengen, en in den gang der eeuwen hebben de koningen hiervoor hun heel bijzondere plaats. God heeft hen zoo hoog gesteld, opdat zij den naam van den Heere Jezus Christus zouden verhoogen. Hun aardse koningschap moet afschaduwing zijn van het hemelsch koningschap van Christus en zoo Zijn rijk dienen. Daarom is het laatste doel van het gebed der Kerk niet een stil en gerust leven. Want zonder de vreeze des Heeren is dit nog een bron van verderf. Het gebed, dat uitgaat van de Kerk keert hier tot de Kerk weer. Wij vragen, dat de overheid — en dan naar haar eigen roeping — zal dienen het leven der Kerk in alle godzaligheid en eerbareid.

Dat behoort ook tot een gebed, dat Gode aangenaam is. Wie de voorbede der Kerk zou beperken tot de dingen dezer wereld, bidt niet het gebed der christelijke Kerk, maar het Joodsch gebed van de synagoge. De Kerk van Christus bidt altijd om de eer van Christus ook in de regeering van land en volk.

Vandaar dat het apostolisch gebod niet blijft staan bij het ambtelijk leven van de koningen. Dit gebod tot gebed sluit ook hun persoonlijk leven in. Een vorst zal n.l. dan eerst recht in zijn regeering tot een zegen zijn, als hij niet naast of boven de Kerk gaat staan, maar in en met de Kerk begeert te leven. Er is voor leden van een koninklijk huis geen hooger eer dan geteld te worden onder de leden van het huis Gods, de Kerk van Jezus Christus. En God de Heere leert ons als Kerk die gunst voor onze overheden te vragen. Ja, omdat het bidden naar Gods Woord reeds profetie is van vervulling, voegt Hij hier gebed en dankzegging samen. Hij, die wil, dat alle menschen — ook koningen — zalig worden, geeft aan hen, die bidden naar dezen wil, op Zijn tijd de dankzegging, dat zelfs koningen tot kennis der waarheid komen.

De Kerk in ons land en rijk heeft dezer dagen met die dankzegging mogen bidden. God heeft immers in onze Koningin en in zoovele vorsten uit het Oranjehuis ons koningen willen geven, die ver boven de macht van hun aardse heerlijkheid erkennen de macht der Kerk in de prediking van de heerlijkheid van Christus koningschap. De besten der Oranjevorsten waren zich dankbaar bewust, dat de schoonste dienst hun bewezen, was de dienst der gebeden, die de Kerk volbrengt voor den vorst en waarin volk en vorst van Nederland zich telkens weer samen beschikbaars stelden tot den dienst van God.

En daarin geeft God Zijn Kerk van heden een sterke aansporing om te volharden in het gebed, vooral met het oog op de toekomst van ons vorstenhuis. De bloei van ons koninklijk huis ligt toch niet enkel in de vervulling der verwachting, die nu reeds aan Oranje en Nederland vreugde geeft. De ware bloei van ons Oranjehuis is gebonden aan de vreugdevolle onderwerping van onze Prinses en Prins in den dienst van God, door het geloof in onzen Heere Jezus Christus.

Als wij dus blijven bidden voor ons vorstenhuis, zal bij de dankzegging de smeeking moeten komen. En in het smeekgebed der Kerk zal ook de prediking der Kerk een plaats hebben. Want in het Woord dat onder ons gepredikt wordt, geeft God ons land een zeker teeken, dat Hij ons nog niet wil verlaten. Ja ook koningen en koningskinderen kunnen van Gods gunst niet anders zeker worden dan onder de prediking der Kerk. Daar is, naar Gods bestel, de plaats waar God wil, dat koningen zalig worden en tot kennis der waarheid komen.

Goes.

v. d. V.

KERKELIJK LEVEN

De vergelijking in de gemeene-gratie-leer. (III.)

De kwestie, waarover we verleden week een en ander opmerkten, raakt dan ook duidelijk het z.g. „interim“, d.w.z. „tusschenstaat“, om met Dr. Kuyper te spreken (II, ed. 1903, bl. 394). De bedoeling van Dr. Kuyper is wel spoedig duidelijk. Hij schrijft: „Het feit, dat God de demonen niet vrij geworden liet, maar ze zoo aldoor in Zijne hand hield, dat ze... in hun verderving van ons geslacht en van onze wereld geen haarbreed verder konden gaan, dan God toestond, is oorzaak geworden, dat er thans tusschen het Paradijs en het jongste oordeel een tusschenstaat en voor ons geslacht en voor deze wereld is ingeschoven, die niet meer het Paradijs, en toch nog niet de eindtoestand is.“ „Het is“ — zoo vervolgt Dr. Kuyper — „het is deze tusschenstaat, waaruit en onze voorstelling van de Voorzienigheid Gods is geboren, en die geheel gekarakteriseerd wordt door het optreden van de „gemeene gratie“. „Iets, waaruit volgt, dat beide onafscheidelijk zijn“ (II, 394/5). „De werking der Voorzienigheid doet zich aan ons alleen onder het dubbele teeken van floek en genade, van toorn en van gratie voor.“ (395).

In dezen „tusschenstaat“, dit interim, nu ziet Dr. Kuyper de gratie der „breidel“ optreden. De breidel, die den kwaden machten aangelegd werd, ziedaar de kwestie der gemeene gratie. „Principeel opgevat wortelt... de gemeene gratie in den breidel, dien God aan de duivelen en demonen aanlegt“ (393), aldus Dr. Kuyper. Groot gewicht, ja, overheerschende betekenis, hecht hij aan dit moment. „Het uitgangspunt van de „gemeene gratie“ ligt in de heerschappij van God over den duivel en de demonen“ (394). „De macht waarmee Hij aan de demonen roering en beweging toelaat of niet toelaat bepaalt alzo de mate van zijn „gemeene gratie““ (394). „Naarmate Hij hun meer toelaat en ze worden laat, krimpt de „gemeene gratie“ in, en naar gelang Hij hen sterker inbindt en beteugelt, breidt de „gemeene gratie“ zich uit. Ja, zoo hangt de Voorzienigheid aan deze „gemeene gratie“ dat er (altoos in den subjectieven zin) bij ontstentenis der „gemeene gratie“ gansch geen Voorzienig bestel Gods openbaar zou worden“ (394).

De breidel —

„Wat achter het opkomen der zonde ligt, maakt... op ons den indruk... als had het vanzelf gelopen, en denken we ons in het Rijk der heerlijkheid, dan kunnen we ons evenmin voorstellen, dat er nog toezicht en bestuur van een Voorzienig God noodig zou zijn.“ Zoo constateert Dr. Kuyper (390). Gelukkig laat hij er duidelijk en nadrukkelijk op volgen, dat die „indruk“ en die „voorstelling“ niet juist zijn, want de voorzienigheid begint bij de schepping en kan niet meer een einde nemen (390). Maar desniettemin oordeelt Dr. Kuyper, dat „de Voorzienigheid subjectief voor ons de rol vervult van den medicijnmeester, die het kranke herstellen en levensgevaar afwenden komt“ (390). De Voorzienigheid Gods heet dan ook „geen oogenblik zonder de gemeene gratie denkbaar“ (391)... althans in onze subjectieve voorstelling (391).

Tot zoover Dr. Kuyper.

In een volgend nummer hopen we aan een en ander enkele opmerkingen vast te knopen.

K. S.

Nogmaals: terminologische moeilijkheden.

Van Ds J. M. Spier ontving ik volgend stuk met verzoek tot plaatsing:

Wanneer zal de taal duidelijk zijn?

Met groote belangstelling en waardeering las ik in „De Reformatie“ van 13 Augustus 1937 het artikel van den hoofdredacteur over „terminologische moeilijkheden“. Ik meen, dat in dit artikel zeer juiste dingen gezegd zijn, die ons waarlijk verder kunnen brengen in de hedendaagse moeilijkheden en strijd-vragen. Doch, hoewel dit met allen nadruk voorop gaat, heeft bovengenoemd artikel mij niet heeltemal kunnen bevredigen. Daarom zij het mij vergund, terwille van de belangrijkheid van de zaak, nader te adstrueeren in welk opzicht het stuk van Prof. Schilder mij niet heeltemal bevredigen kon.

In de eerste plaats wil ik concreet aanduiden de punten, die hier positief te waardeeren zijn. Prof. Schilder maakt heel duidelijk onderscheid tusschen de wetenschappelijke taal en de taal der naïeve ervaring, d.i. de taal, waarvan ieder mensch zich bedient in het dagelijksch leven, ook de man van wetenschap, als hij niet theoretisch bezig is. Voorts brengt de schrijver sterk naar voren het sociale moment in de taal, de taal als „verkeers-middel“, waarmee de kwestie der duidelijkheid onlosmakelijk samenhangt. Toch hangt hij aan de sociale functie der taal ook weer niet alles op, omdat een groot deel van het betoog gewijd is aan de precisie, de juistheid van uitdrukking en formuleering, waarmee vooral de man van wetenschap te worstelen heeft. Aan beide normen, die der juistheid en die der duidelijkheid is de taal onderworpen, zoowel de naïeve taal als de wetenschappelijke. Wanneer nu maar de naïeve taal en de taal der wetenschap eigen, van elkaar gescheiden, wegen gaan, dan zijn de moeilijkheden niet zoo groot, dan kunnen in elk geval de terminologische kwesties van de wetenschappelijke taal op het terrein der wetenschap worden uitgevochten en het volk kan verschoond blijven van het zuchten over „duistere termen“ en „onbegrijpelijke volzinnen“. Doch de moeilijkheden worden acuut, als de taal der wetenschap op eenigerlei wijze in contact komt met de taal der naïeve ervaring, bijv. in populair-wetenschappelijke voordrachten of boeken, in de populair-

seering
onze ge
de vraag
de duid
Nu is
grepen,
van de
juistheid
weten
opzichte
duidelijk
primaire
verkeer
d.w.z. h
of zicht
taalsyn
speelt
rol.
Doch
niet ge
deze ze
en juist
schen v
naieve
de duid
juistheid
artikel
ring zie
spreken
in popul
accomo
wetensch
meen ge
beveelt
p e l i k
toelicht
bij het
bestemd
mogelijk
wordene
eenmaal
Ik ge
de socia
(ook zo
ik mijn
en dat
de sym
lijdt.
k Mag
Als v
van al
Wanne
gebruik
lijkheid
mening
king w
duidelijk
is wel
de wete
maar
door ied
waar wa
Doch de
werkelijk
ander e
mij; dus
bedoelt
het norm
heeft in
dat de
spreekt,
antwoor
lijdt ool
hoorder
doelt de
Hetzel
toonen,
lijke. De
die hun
taal of
stempel
wetensch
we —
beantwo
a. we
het wete
b. is
tekenin
men dat
c. in v
gebezigd
Deze v
de juist
taal-sym
beantwo
haar soc
heid mo
niet om
En is
bepaalde
de juist
duidelijk
k Gelo
en verdi
schap er
men —
deinst v
eerst in
de schau
s-Gr.

Op bove
willen ant
a. Het v
stemmig g
wing in e
debatten v
en actuali
b. Naar
lijke taal z
wordt n